กิจกรรมการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามปรัชญามนุษย์นิยมเพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

LEARNING ACTIVITIES IN THE CITIZENSHIP AND ETHICS COURSE BASED ON HUMANISM PHILOSOPHY TO DEVELOP PERSONAL AND SOCIAL COMPETENCIES FOR VOCATIONAL CERTIFICATE (VOC. CERT.) STUDENTS

ศศิร์อร ศักดิ์วิเศษ[1], รังสรรค์ เกตุอ๊อต[2]
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Sasiorn Sawiset [1], Rangsan Ketord [2]
Naresuan University
Corresponding Author E-mail :Sasiorns67@nu.ac.th[1], rangsank@nu.ac.th[2]

(Received : April 28, 2026; Edit : May 5, 2026; accepted : May 14, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามแนวทางปรัชญามนุษย์นิยมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2)พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ 3)เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยม ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 40 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญามนุษย์นิยม จำนวน 1 คน และผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 แผนกวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญามนุษย์นิยม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการสังเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีความเข้าใจแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยม และสามารถจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำงานกลุ่ม ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการคิดและการอยู่ร่วมกันในสังคมของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านเวลาและโครงสร้างของรายวิชา ภายหลังการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยม พบว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพอย่างชัดเจน โดยสามารถแสดงพฤติกรรมการกำกับตนเองได้ดีขึ้น เช่น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น วางแผนและตัดสินใจด้วยเหตุผล รวมทั้งมีความกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นดีขึ้น สามารถรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง แสดงความเคารพซึ่งกันและกัน และมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้ด้านหน้าที่พลเมืองไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม การวัดผลด้านทัศนคติและพฤติกรรม สำหรับผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมมีลักษณะเน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมอย่างชัดเจน ได้แก่ ความมั่นใจในตนเอง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบต่อสังคม แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ปรัชญามนุษย์นิยม, สมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม, วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม

Abstract

This study employed a qualitative research approach combined with developmental research. The study had three main objectives: (1) to examine the current situation of learning management in the subject of Citizenship and Moral Education based on humanistic philosophy among vocational certificate (Vocational Certificate Level) students; (2) to develop learning activities in Citizenship and Moral Education based on humanistic philosophy to enhance students' personal and social competencies; and (3) to investigate the effects of these humanistic learning activities on the development of personal and social competencies of vocational certificate students.

The samples consisted of 40 participants, including 4 teachers of Citizenship and Moral Education, 1 expert in humanistic philosophy, and 35 first-year vocational certificate students in the Machine Tool Technology program at Samut Prakan Technical College.

The research instruments included teacher interview forms, an interview form for the humanistic philosophy expert, and data on guidelines for organizing learning activities in Citizenship and Moral Education based on humanistic philosophy to enhance students' personal and social competencies. Qualitative data were analyzed using content analysis and descriptive synthesis.

The findings revealed that teachers had a good understanding of humanistic philosophy and were able to implement learner-centered instructional approaches using a variety of methods such as discussions, case study analysis, and group work. These approaches promoted students' thinking skills and social interaction. However, limitations were found in terms of time constraints, curriculum structure, and the assessment of attitudes and behaviors. Regarding the development of learning activities, the results indicated that activities designed based on humanistic philosophy emphasized participation and experiential learning. These activities significantly enhanced students' personal and social competencies, including self-confidence, analytical thinking, respect for others' opinions, collaboration skills, and social responsibility. This suggests that learning activities grounded in humanistic philosophy can effectively develop students' competencies.

Keywords: Humanistic Philosophy; Personal and Social Competencies; Citizenship and Moral Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ที่ตลาดแรงงานให้ความสำคัญทั้งทักษะวิชาชีพ (Hard Skills) และทักษะด้านอารมณ์และสังคม (Soft Skills) เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสามารถในการทำงานและการจ้างงานในอนาคต (Trilling & Fadel, 2009; World Economic Forum, 2020; OECD, 2019) ในบริบทของการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การพัฒนาผู้เรียนจึงควรมุ่งเน้นทั้งสมรรถนะวิชาชีพและสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม (Personal and Social Competencies) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นกำลังแรงงานที่มีคุณภาพ (UNESCO, 2015 อ้างถึงใน Office of the Education Council, 2017) โดยกรอบแนวคิดของ OECD (2019) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบสำคัญ เช่น การกำกับตนเอง การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (OECD, 2018) นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองที่ดี เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนที่พร้อมจะเป็นสมาชิกที่มีส่วนร่วมในสังคมและมีจิตสำนึกที่ดีในการดำเนินชีวิต การพัฒนา สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองที่ดี มีความสำคัญไม่แพ้ทักษะวิชาชีพ เนื่องจากในโลกที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่า ทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน

การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอกจึงไม่ใช่แค่การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ แต่เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ ที่สามารถสร้างสรรค์สังคมและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาในทุกด้านนี้จะต้องเกิดขึ้นควบคู่กันไปในกระบวนการศึกษาที่มุ่งมั่นและตั้งใจที่จะสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพอย่างครบถ้วน

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) จัดทำแผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนา ศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้และ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเข้าถึงความเสมอภาคและโอกาสในการศึกษา ที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะ ในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (Office of the Education Council, 2017) ภายในแผนการศึกษา ระยะยาว 20 ปี เกิดจากการศึกษาสภาวการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา การศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัย และทักษะ ของประชากรในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 โลกในศตวรรษที่ 21 ได้เกิด การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก เนื่องจากการปฏิบัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (Schwab, 2016) และความตั้งใจ

การพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะของผู้เรียนในระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ (UNESCO, 2015) ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่เน้นการฝึกอบรมทักษะเพื่อเตรียมพร้อมสู่การทำงานในสายอาชีพต่างๆ มีความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะทั้งด้านส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้พวกเขามีคุณสมบัติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคมได้อย่างมีความรับผิดชอบและเป็นประโยชน์

รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม จึงถือเป็นรายวิชาสำคัญที่มีเป้าหมายในการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมือง และการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของหลักศีลธรรม จริยธรรม ตลอดจนคุณค่าประชาธิปไตย (OECD, 2018) โดยเฉพาะด้านสมรรถนะส่วนบุคคล เช่น การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา รวมถึงด้านสมรรถนะทางสังคม เช่น การร่วมมือ การเคารพกฎหมาย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะและการแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบ การเรียนการสอนวิชานี้ตามหลักปรัชญามนุษย์นิยมจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการตระหนักถึงความสำคัญของการมีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะช่วยให้พวกเขามีความสามารถในการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติจริงกลับพบว่าการเรียนการสอนมักยังคงเน้นการบรรยาย ถ่ายทอดเนื้อหาเชิงทฤษฎี การท่องจำข้อกฎหมาย หรือการตอบคำถามปลายปิด ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนขาดความตระหนักรู้ ไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง และไม่เกิดการพัฒนาสมรรถนะที่แท้จริง ทั้งในด้านส่วนบุคคลและด้านสังคม

แนวคิดทางการศึกษาสมัยใหม่ เช่น ปรัชญามนุษย์นิยม (Humanism) ได้เสนอแนวทางที่มองผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้อย่างเต็มที่ หากได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด (Reflection)

และการค้นพบคุณค่าในตนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียน เรียนรู้เพื่อชีวิตและสังคม มากกว่าการเรียนเพื่อการสอบเพียงอย่างเดียว (Rogers, 1969 อ้างใน Maslow, 1970)

ดังนั้น การออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม โดยใช้แนวทางปรัชญามนุษย์นิยมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านส่วนบุคคล เช่น การรู้จักตนเอง การคิดเชิงจริยธรรม และการพัฒนาศักยภาพตนเอง ตลอดจนสมรรถนะทางสังคม เช่น การมีส่วนร่วม การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สามารถก้าวสู่การเป็นทั้ง แรงงานคุณภาพและพลเมืองคุณภาพ ของสังคมไทยได้อย่างแท้จริง

ปรัชญามนุษย์นิยมถือเป็นหนึ่งในหลักการสำคัญในการพัฒนาการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม โดยการศึกษาตามปรัชญามนุษย์นิยมจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม ทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีความสามารถในการตัดสินใจที่มีเหตุผลและสอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม ในสังคม การนำปรัชญามนุษย์นิยมมาประยุกต์ใช้ในวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในสังคม รวมถึงพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานในสังคมที่มีความหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลายคนยังมีปัญหาในการทำงานเป็นทีม การเคารพสิทธิผู้อื่น และการมีจิตสำนึกต่อสาธารณะ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อการเข้าสู่โลกการทำงานและการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

ขาดการนำหลักปรัชญามนุษย์นิยมมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความท้าทายในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การขาดการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังมีปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนบางคนไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่รู้จักการรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองในสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามปรัชญามนุษย์นิยมเพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับใช้ความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญามนุษย์นิยมในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งคาดหวังว่าจะสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการและพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายในอนาคต โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งในมิติส่วนบุคคลและสังคม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การสะท้อนคิด และการปฏิบัติจริง เพื่อตอบโจทย์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่ต้องการผลิตผู้เรียนที่มีทั้งความรู้ ทักษะ คุณธรรม และความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามแนวทางปรัชญามนุษย์นิยม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

2.พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

3. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยม ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน หมวดสังคมศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 1 คน วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก สมุทรปราการ จำนวน 1 คน วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ จำนวน 1 คน วิทยาลัยพระสมุทรเจดีย์ สมุทรปราการ จำนวน 1 คน รวม 4 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ มีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นครูผู้มีความรู้ ความสามารถในการสอน และประสบการณ์ในการสอนรายวิชาหน้าที่

พลเมืองและศีลธรรม ไม่ต่ำกว่า 10 ปี ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 4 คน

นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษย์นิยม มีเกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง(purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นผู้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านมนุษย์นิยม จำนวน 1 ท่าน

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 แผนกช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 35 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามปรัชญามนุษย์นิยมเพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

2. ตัวแปรตาม คุณลักษณะความมีสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการพัฒนา (**Qualitative Development Research**) ประกอบด้วยเครื่องมือเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากครูผู้สอนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามปรัชญามนุษย์นิยม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ซึ่งได้ทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ศึกษาก่อนนำมากำหนดเป็นข้อคำถาม

2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษย์นิยม เกี่ยวกับปรัชญามนุษย์นิยม โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ซึ่งได้ทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ศึกษาก่อนนำมากำหนดเป็นข้อคำถาม

3. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามปรัชญามนุษย์นิยมเพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

4. แบบประเมินคุณลักษณะความมีพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการพัฒนา (Qualitative Development Research) ผู้วิจัยจึงพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือสำหรับวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามปรัชญามนุษย์นิยม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ในวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาความมีสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและองค์ประกอบของข้อคำถาม

2. ออกแบบแบบสอบสัมภาษณ์ครูผู้สอน แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เพศ และวิทยาลัย) เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุม 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญามนุษย์นิยม 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านเนื้อหา 4) ด้านผู้สอน 5) ด้านวัดและประเมินผล 6) ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน 7) ด้านความต้องการเชิงระบบ

3. ออกแบบแบบสอบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เพศ และประสบการณ์ด้านมนุษย์นิยม) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) มุมมองต่อปรัชญามนุษย์นิยมในบริบทอาชีวศึกษา 2) การนำปรัชญามนุษย์นิยมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ 3) ตัวอย่างจากประสบการณ์จริง 4) ข้อจำกัดและความท้าทาย 5) ข้อเสนอแนะเชิงการพัฒนา

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. ปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแนวคำถามสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดประเด็นคำถามให้ครอบคลุมด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และปัญหาอุปสรรค

3. จัดทำแนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง

4. เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมและความชัดเจน

5. ปรับปรุงก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมาย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือสำหรับวัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปีพุทธศักราช 2567)

2. นำผลการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ที่ 1 มาวางแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญามนุษย์นิยม

4. เสนอแผนต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5. ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 35 คน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินคุณลักษณะ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความมีสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม

2. กำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ต้องการประเมิน

3. สร้างแบบประเมินและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

4. เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้อง

5. ปรับปรุงก่อนนำไปใช้ประเมินนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการพัฒนา (**Qualitative Development Research)** โดยแบ่งออกเป็น **3** ระยะ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ครูผู้สอน ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และขอความยินยอมจากผู้สัมภาษณ์ ก่อนทำการสัมภาษณ์

รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณต่อไป

นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญามนุษย์นิยม

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยแจ้งวัตถุประสงค์เรื่องที่ศึกษากระบวนการวิจัยและประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคล โดยเตรียมคำถามกึ่งโครงสร้างที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านปรัชญามนุษย์นิยม

รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มที่สัมภาษณ์เพื่อนำไปศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณต่อไป

1. สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามปรัชญามนุษย์นิยม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยมีองค์ประกอบของแนวทางการจัดจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามปรัชญามนุษย์นิยม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ดังนี้ 1. หลักการและเหตุผล 2.วัตถุประสงค์ของกิจกรรม 3.เนื้อหา ประกอบด้วย ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบ 2) การจัดการตนเอง 3) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ความคิดสร้างสรรค์ 5) ความสามารถในการตัดสินใจ 6) การทำงานร่วมกับผู้อื่น 7) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
8)การแสดงความเป็นผู้นำ และ 9)การเคารพความหลากหลายแนวทางการจัดกิจกรรมแนวทางการวัดและประเมินผล

นำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามปรัชญามนุษย์นิยมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ไปดำเนินการจัดกิจกรรม

2. นำกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มาใช้กับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 แผนกช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้เรียนที่ได้คัดเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรม

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) กับกลุ่มตัวอย่างขณะทำกิจกรรมผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเกตระหว่างจัดกิจกรรมและสรุปผลการจัดกิจกรรมในระยะ 3 ต่อไป

3. ผู้เรียนนำเอาองค์ความรูและประสบการณ์ที่ได้รับเกี่ยวกับปรัชญามนุษย์นิยมในการพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

นำผลจากการจัดกิจกรรมจากระยะที่ 2 นำมาสรุปและอภิปรายผลการวิจัยและตอบคำถามในการวิจัยแต่ละข้อ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามแนวทางปรัชญามนุษย์นิยม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายระดับสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนรู้

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูสอน และผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาโดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นคำถาม สังเคราะห์สาระสำคัญ ตีความ และเรียบเรียงเป็นความเรียงเชิงพรรณนา เพื่อสะท้อนสภาพปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิเคราะห์คุณภาพของกิจกรรม จากแบบประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของกิจกรรมกับวัตถุประสงค์

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่ออธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และการแสดงออกของนักเรียนในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านมุมมองและความเข้าใจต่อปรัชญามนุษย์นิยม จากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ปรัชญามนุษย์นิยมของครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม พบว่าครูมีความเข้าใจปรัชญามนุษย์นิยมในทิศทางเดียวกัน โดยมองว่าเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล จึงจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เรียนรู้ตามความสนใจและจากประสบการณ์จริง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน จากการสัมภาษณ์พบ “เสียงสะท้อน” ที่แสดงการเปลี่ยนแปลงเชิงลึก เช่น นักเรียนคนหนึ่งกล่าวว่า “หนูรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่ามากขึ้น และกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น” ขณะที่อีกคนระบุว่า “ผมกล้าทำงานกลุ่มและฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น” และครูสะท้อนว่า “เด็กมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด” ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนว่า แนวทางมนุษย์นิยมช่วยส่งเสริมการรับรู้คุณค่าในตนเอง ความมั่นใจ และทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

2. ด้านหลักสูตร จากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ปรัชญามนุษย์นิยมของครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม พบว่าหลักสูตรรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมมีโครงสร้างและเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยเนื้อหาครอบคลุมสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การอยู่ร่วมกันในสังคม และการมีจิตสาธารณะ ซึ่งเอื้อต่อการบูรณาการแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมในระดับหนึ่ง แม้หลักสูตรจะเปิดโอกาสให้ครูสามารถบูรณาการแนวคิดดังกล่าวได้ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างเวลาเรียน ซึ่งกำหนดไว้ค่อนข้างจำกัด ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึกตามแนวคิดมนุษย์นิยมทำได้ไม่เต็มที่

ในด้านการจัดเวลาเรียน หลักสูตรอาจจะกำหนดเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจน แต่สถานศึกษามีความยืดหยุ่นในการบูรณาการกิจกรรม เช่น กิจกรรมจิตอาสา หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การใช้ความยืดหยุ่นขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสถานศึกษาและการออกแบบของครูผู้สอน โดยรวม หลักสูตรมีศักยภาพในการรองรับแนวคิดมนุษย์นิยม แต่ยังต้องอาศัยการออกแบบการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติอย่างแท้จริง

3. ด้านเนื้อหา จากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ปรัชญามนุษย์นิยมของครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม พบว่าเนื้อหารายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมมีลักษณะที่เอื้อต่อการบูรณาการแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยม โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ของพลเมือง การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคม

ในด้านการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการสอดแทรกแนวคิดมนุษย์นิยมผ่านกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การอภิปราย การวิเคราะห์สถานการณ์ และการเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์

การบูรณาการดังกล่าวยังมีลักษณะเฉพาะกิจ และยังไม่เป็นระบบชัดเจนในทุกบริบท นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัด ได้แก่ ความแตกต่างของผู้เรียน ความยากของเนื้อหาเชิงนามธรรม และข้อจำกัดด้านเวลาและสื่อการสอน

ในส่วนของแนวทางการพัฒนา พบว่า ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงมากขึ้น เพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

4.ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ จากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ปรัชญามนุษย์นิยมของครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม พบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และการวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยใช้การบรรยายควบคู่กับกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงทฤษฎีกับสถานการณ์จริง เมื่อมีการบูรณาการแนวคิดมนุษย์นิยม วิธีการจัดการเรียนรู้มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น สะท้อนประสบการณ์ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและพัฒนาศักยภาพของตนเอง

บทบาทของครูเปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ชี้แนะ ขณะที่ผู้เรียนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมและสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จมักเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจริง เช่น กิจกรรมจิตอาสา การวิเคราะห์สถานการณ์ และการสะท้อนความคิดเห็น ซึ่งช่วยส่งเสริมคุณธรรมและความรับผิดชอบของผู้เรียน แต่ยังมีข้อจำกัด เช่น การใช้วิธีบรรยายควบคู่ การขาดเวลา และความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้

5. ด้านการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า การประเมินผลมีลักษณะหลากหลาย โดยเน้นการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การมีส่วนร่วม การทำงานร่วมกัน และการสะท้อนความคิดเห็นการประเมินนี้สะท้อนแนวคิดมนุษย์นิยม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่รวมถึงทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคม แต่การประเมินยังมีข้อจำกัด เช่น ข้อจำกัดด้านเวลา ความยากในการประเมินพฤติกรรมเชิงนามธรรม และความแตกต่างของผู้เรียนในการแสดงออก รวมถึงผู้เรียนบางส่วนยังให้ความสำคัญกับคะแนนมากกว่าการพัฒนาตนเอง

6. ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน จากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ปรัชญามนุษย์นิยมของครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมนุษย์นิยมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรม โดยผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทัศนคติที่เปิดกว้าง เคารพความแตกต่าง และมีความรับผิดชอบต่อบทบาทของตนในสังคม ผู้เรียนยังมีการตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเอง มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

ผลลัพธ์ดังกล่าวนี้ยังมีความแตกต่างระหว่างบุคคล และยังต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

7. ด้านความต้องการและข้อเสนอเชิงระบบ จากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ปรัชญามนุษย์นิยมของครูผู้สอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการได้รับการสนับสนุนในหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาครูเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมนุษย์นิยม การสนับสนุนสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ และการจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ ในระดับเชิงระบบ ควรมีการกำหนดแนวทางหรือกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรและการพัฒนาเครือข่ายครู จากการวิเคราะห์เชื่อมโยงพบว่าข้อจำกัดหลายประการในการจัดการเรียนรู้ เช่น เวลา สื่อ และการออกแบบกิจกรรม มีความเกี่ยวข้องกับการขาดการสนับสนุนเชิงระบบ

ดังนั้น การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมนุษย์นิยมให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนอย่างเป็นระบบทั้งในระดับนโยบายและสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

ผลการประเมินจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมในบริบทอาชีวศึกษามีลักษณะ 3 ประการได้แก่ 1)การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2)การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

3) การส่งเสริมการสะท้อนคิด

ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามแนวปรัชญามนุษย์นิยมของครูผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการศึกษาในประเด็นสำคัญ สามารถสรุปผลการศึกษาออกเป็น ประเด็นหลัก ดังนี้

1. มุมมองต่อปรัชญามนุษย์นิยมในบริบทอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปรัชญามนุษย์นิยมมีความเหมาะสมกับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในช่วงวัยที่กำลังค้นหาตัวตนและทิศทางชีวิต การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด เลือก และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง มีความเข้าใจตนเอง และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากภายใน และลักษณะของผู้เรียนอาชีวศึกษา เช่น การมีความสนใจเฉพาะด้าน ความถนัดเชิงปฏิบัติ และความต้องการการยอมรับจากครู เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวมนุษย์นิยมอย่างชัดเจน โดยหากครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และได้รับการยอมรับ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้าน

ทักษะอาชีพและคุณค่าในตนเองในส่วนของครูอาชีวศึกษา พบว่าจำเป็นต้องมีสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความเข้าใจผู้เรียนรายบุคคล ความสามารถในการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก รวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดมนุษย์นิยมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การนำปรัชญามนุษย์นิยมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า การนำแนวคิดมนุษย์นิยมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในอาชีวศึกษา ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการพัฒนาตนเอง แนวทางสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกหัวข้อหรือวิธีการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ การใช้สถานการณ์จริงในการเรียนรู้ และการส่งเสริมการสะท้อนคิดของผู้เรียน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในตนเองและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และสะท้อนคุณค่าในตนเอง โดยใช้สถานการณ์ใกล้ตัวหรือปัญหาจริงเป็นฐานในการเรียนรู้ รวมถึงเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและยอมรับความแตกต่าง ตลอดจนจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น กิจกรรมจิตอาสา หรือโครงงานชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

3. ประสบการณ์และข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ตามแนวมนุษย์นิยม ผลการศึกษาจากประสบการณ์จริงพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวมนุษย์นิยมสามารถส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการเติบโตภายใน โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงงานที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ซึ่งช่วยสร้างแรงจูงใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ผลการศึกษา การใชการกิจกรรมการเรียนรูตามปรัชญามนุษย์นิยมหลังปฏิบัติกิจกรรม สามารถสรุปขอมูลได้ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมตางๆ ที่คลอบคลุมเกี่ยวกับหลักปรัชญามนุษย์นิยม ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรม และมีความคิดที่แตกยอด แสดงความสามารถ ความคิด กลาแสดงออก เห็นศักยภาพในตัวเอง รับฟังความคิด ความคิดตางของผู้อื่น ทำให้กิจกรรมกลุ่มสามารถดำเนินไปได้ดี มีศักยภาพในการทำงานเป็นทีม ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่บงบอกถึงการมีสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมได้เป็นอยางดี

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกด้านสิ่งแวดล้อม ในสาระภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Carl Rogers ที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนผ่านประสบการณ์ที่มีความหมาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey ที่มองว่าการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ (Experiential Learning) และการสะท้อนคิด (Reflection) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความรู้ของผู้เรียน ผลการวิจัยยังสะท้อนแนวคิดของ Maslow ในด้านการพัฒนาศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ (Self-Actualization) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการภายในของตนเอง

สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ตามแนวทางปรัชญามนุษย์นิยมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นการเรียนการสอนที่ยึดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ครูผู้สอนมีความเข้าใจแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมในระดับที่ดี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ นอกจากนี้ ในด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนที่ได้รับการส่งเสริมในด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ที่เป็นบวก มักจะมีความมั่นใจในตัวเองและสามารถตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในด้านการศึกษาและการทำงาน (Western Governors University, 2020) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ครูมีการใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำงานกลุ่ม ซึ่งเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านหลักสูตร พบว่า รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าจะสามารถบูรณาการแนวคิดมนุษย์นิยมได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีข้อจำกัดด้านเวลาและโครงสร้างหลักสูตร ขณะเดียวกัน การวัดและประเมินผลมีความพยายามใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การประเมินตามสภาพจริง การสังเกตพฤติกรรม และการสะท้อนความคิดของผู้เรียน แต่ยังมีข้อจำกัดในการประเมินด้านทัศนคติและพฤติกรรม

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมีแนวโน้มสอดคล้องกับแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยม โดยเฉพาะในด้านการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีจำกัดที่พบ เช่น เวลาเรียน โครงสร้างหลักสูตร และความยากในการวัดผลด้านคุณลักษณะ สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่าง แนวคิดกับการปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของการนำแนวคิดมนุษย์นิยมไปใช้ในระบบการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทอาชีวศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและเนื้อหาเชิงวิชาชีพ นอกจากนี้ ผลที่เกิด

กับผู้เรียน เช่น ความกล้าแสดงความคิดเห็น การเปิดกว้างทางความคิด และความตระหนักในบทบาทของตนในสังคม การเรียนรู้ในแนวมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับชีวิตประจำวันของตน (About Humanism, 2024) เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนว่า แม้จะมีข้อจำกัด แต่การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันก็สามารถส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในแนวทางมนุษย์นิยมได้ในระดับหนึ่ง

2. การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวทางกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญามนุษย์นิยม เพื่อพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามแนวปรัชญามนุษย์นิยมมีลักษณะสำคัญ คือ การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและสนับสนุนการเรียนรู้ (Wichita State University, n.d.) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การอภิปรายกลุ่ม การวิเคราะห์สถานการณ์ การทำงานกลุ่ม และกิจกรรมเชิงจิตอาสา การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Carl Rogers (Rogers, 1969) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงควรเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และเกิดจากประสบการณ์ตรง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) มากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงานเป็นการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นคณะ โดยลงมือทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนต้องกำชับให้ผู้เรียนทุกคนได้ปฏิบัติงานกลุ่มอย่างเคร่งครัด จากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมอย่างชัดเจน ได้แก่ ความมั่นใจในตนเอง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดมนุษย์นิยมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) และการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ ลงมือทำ คิด และสะท้อนตนเอง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ตามแนวมนุษย์นิยม (ชนีกร พงษ์นิล, 2562) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ การที่ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความมั่นใจ การคิดวิเคราะห์ และทักษะทางสังคม สะท้อนถึงความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองทั้งมิติของ ตนเองและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมโดยตรง

3.เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยม ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคมของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

จากผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญามนุษย์นิยม พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะภายในตนเองอย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญามนุษย์นิยมที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเชื่อว่ามนุษย์สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ การที่ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และเกิดการต่อยอดความคิด แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) และความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ขณะเดียวกัน การเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับความแตกต่าง ยังสะท้อนถึงการพัฒนาทักษะทางสังคมและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ การทำกิจกรรมกลุ่มที่สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ยังบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีม (teamwork) ความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะด้านสังคม (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์อย่างต่อเนื่องนำการเรียนรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้จึงสนับสนุนแนวคิดที่ว่า การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญามนุษย์นิยมไม่เพียงส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ แต่ยังช่วยพัฒนาผู้เรียนในมิติของ ความเป็นมนุษย์ อย่างรอบด้าน ทั้งด้านอารมณ์ สังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ครูควรปรับรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน แผนกวิชาชีพของผู้เรียน นำมาบูรณาการกับเนื้อหาหลักสูตร ด้วยกันนำองค์ความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาต่อไป

2) ควรมีการศึกษาการบูรณาการแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมร่วมกับแนวคิดทางการศึกษาอื่น เช่น การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หรือการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังสถานศึกษาในบริบทที่หลากหลาย เช่น สถานศึกษาในสังกัดอื่น ระดับการศึกษาที่แตกต่าง หรือพื้นที่ที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ชำนิกร พงษ์นิล. (2562). **การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมนุษยนิยมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

Humanism. (2024). **Humanism definition and concept**. [Online]. Available: https://www.britannica.com/topic/humanism [2025, October 20].

Maslow, A. H. (1970). **Motivation and personality** (2nd ed.). New York: Harper & Row.

OECD. (2018). **The future of education and skills: Education 2030**. [Online]. Available: OECD Publishing.

Office of the Education Council. (2017). **National education plan B.E. 2560–2579 (2017–2036)**. [Online]. Available: Ministry of Education.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2019). **OECD skills outlook 2019: Thriving in a digital world**. [Online]. Available: https://doi.org/10.1787/df80bc12-en [2025, October 20].

Rogers, C. R. (1969). **Freedom to learn. Columbus**, OH: Merrill.

Schwab, K. (2016). **The fourth industrial revolution**. Geneva: World Economic Forum.

Trilling, B., & Fadel, C. (2009). **21st century skills: Learning for life in our times**. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

UNESCO. (2015). **Technical and vocational education and training for the twenty-first century**. Paris: UNESCO.

Western Governors University. (2022). **Competency-based education overview**. [Online]. Available: https://www.wgu.edu/blog/2022/12/ctclc/competency-based-ed-overview.html. [2025, October 20].

Wichita State University. (n.d.). **Humanistic learning theory**. [Online]. Available: https://www.wichita.edu/.[2025, October 20].

World Economic Forum. (2020). **The future of jobs report 2020**. [Online]. Available: World Economic Forum.